

Список использованных источников

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) справа № 1 33/2004 від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04/page2>.

ПОЛЯКОВ В. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ІНСТИТУТУ КОНФІСКАЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Для використання системного підходу при дослідженні конфіскації важливим є її інституціональне розуміння. Проблемним аспектом є те, що внаслідок розширення кримінально-правових норм, які регулюють конфіскацію у тому чи іншому вигляді, виникла загальна необхідність у переосмисленні правової сутності інституту конфіскації в кримінальному праві.

Для інституту права (правового інституту), як стверджує Ю. М. Оборотов, характерними ознаками є однорідність фактичного змісту, юридична єдність норм і законодавча відокремленість у межах певної галузі, а також у міжгалузевому просторі [1, с. 87].

Варто розглянути більш детально ознаки кримінально-правового інституту, які були запропоновані М. С. Жуком [2, с. 43], у розрізі інститут конфіскації в кримінальному праві. До таких ознак можна віднести:

1) Ідейно-нормативний та відповідний йому соціологічний зміст. Ідейно-нормативний зміст інституту конфіскації полягає у сукупності норм, які регулюють конфіскацію у кримінальному праві, ідейно-змістовною наповненістю яких є факт самого вилучення майна у фізичної або юридичної особи, які порушили кримінально-правову заборону. У зв'язку з чим, застосування конфіскації є проявом засудження суспільно-небезпечних дій таких осіб, зі сторони держави та суспільства, як морально-негативного явища.

2) Множинність і галузеву чистоту норм. Інститут конфіскації представляє собою сукупність норм (чітко виражений фактор множинності норм), які регулюють конфіскацію у всіх її формах в межах галузі кримінального права та мають чітке зовнішнє оформлення в структурі КК України.

3) Зовнішнє оформлення норм в структурі актів, як складових елементів кримінального права. Ряд науковців, на чолі з В. С. Якушевим, зазначають, що більшість правових інститутів закріплюється у вигляді самостійних структурних підрозділів кодифікованого нормативного акту — глави або розділу [3, с. 66]. На нашу думку, не виділення інституту конфіскації в окрему главу або розділ КК України, який представляє сукупністю кримінально-правових норм, не є визначальним фактором при уособленні кримінально-правового інституту.

4) Відокремлений ознаками юридичного факту предмет правового регулювання в рамках галузі права. Таким чином, що стосується інституту конфіскації, то його нормами регулюються суспільні відносини, які виникають внаслідок застосування конфіскації майна, як виду кримінального покарання та заходу кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, а також спеціальної конфіскації, як іншого заходу кримінально-правового характеру.

5) Взаємозв'язок ідей і норм для вирішення завдань цілісного регулювання правовідносин. Інститут конфіскації, регулює лише ту частину загальних кримінально-правових відносин, яка виникає внаслідок його застосування. Наявність кордонів регулювання суспільних відносин інститутом конфіскації є досить важливим при його дослідженні, адже лише в такому випадку, ми зможемо зрозуміти наскільки комплексно (без пробілів) та системно така сукупність норм даного інституту, охоплює всі відносини, що пов'язані з вилученням майна у кримінально-правовій сфері.

6) Націленість на рішення деталізованих внутрішньогалузевих і зовнішніх для галузі соціальних завдань, проявляється в тому, що конфіскація майна та спеціальна конфіскація, як заходи кримінально-правового впливу, є засобами вимушеного примусу, які застосовуються до фізичних та юридичних осіб за вчинення суспільно небезпечного діяння, з метою захисту прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довілля, конституційного устрою України, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам [4].

Враховуючи такий стан речей, постає питання чи можна об'єднати в єдиний інститут конфіскацію майна та спеціальну конфіскацію, як дві окремі форми реалізації кримінальної відповідальності, а також конфіскацію майна як захід кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, який де-юре не можна віднести до кримінального покарання, враховуючи те, що юридичну особу складно визнати суб'єктом злочину відповідно до чинного КК України.

На нашу думку, розглянуті види конфіскації децю відрізняються за своєю правовою природою (випадками та наслідками такого застосування, а також цілями, що ставить перед собою той чи інший вид конфіскації), але, не дивлячись на це, їх можна об'єднати в єдиний інститут

конфіскації на підставі юридичної єдності норм у межах однієї галузі та однорідності фактичного змісту, який вказує на єдину для всіх сутнісну характеристику — вилучення майна на користь держави.

Інститут конфіскації у кримінальному праві, виходячи з його внутрішньої структури, можна визнати складним, і тому його слід поділити на три субінститути, які комплексно регулюють єдиний масив суспільних відносин, що випливають внаслідок застосування конфіскації у тій чи іншій формі.

Таким чином, інститут конфіскації у кримінальному праві — це система зовнішньо-оформлених норм в межах кримінального закону, які характеризуються однорідністю фактичного змісту, що комплексно регулюють суспільні відносини, які виникають внаслідок застосування конфіскації майна як виду покарання та заходу кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, а також спеціальної конфіскації як іншого заходу кримінально-правового характеру.

Список використаних джерел

1. Оборотов Ю. М. Теорія держави і права (прагматичний курс). – О.: Юрид. д-т., 2005. – 183 с.
2. Жук М. С. Институты российского уголовного права: понятие, система и перспективы развития: автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Специальность 12.00.08 — уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право / М. С. Жук; науч. конс. В. П. Коняхин. Краснодар, 2013. 62 с.
3. Якушев В. С. О понятии правового института, «Правоведение» 1970 г. № 6, С. 66–67.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

МАКОВЕЦЬКА А. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права

ДЕФІНІЦІЯ «ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ» ЩОДО ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Об'єкт злочину є однією з обов'язкових ознак складу злочину. Він дозволяє з'ясувати юридичну та соціальну сутність злочину, суспільно небезпечні наслідки, об'єктивно кваліфікувати злочин, відмежовуючи його від схожих злочинів. На сьогоднішній день не вироблено єдиної позиції щодо визначення поняття «об'єкт злочину», у тому числі і таких дефініцій як: «об'єкт екологічного злочину», а також «об'єкт злочинів у